



NOWOŚCI, TESTY, RECENZJE

# BROŃ PALNA W POLSCE

Marek Czerwiński



BROŃ MYŚLIWSKA



BROŃ SPORTOWA  
I KOLEKCJONERSKA



AMUNICJA



OPTYKA



## OD AUTORA

Książka „Broń palna w Polsce” została opracowana dla czytelników, którzy chcą poznać nową ofertę w zakresie broni, optyki i amunicji. Nie jest to w żadnym razie katalog – nie da się bowiem opisać (a nawet choćby wyszczególnić) wszystkich nowinek. Jest ich po prostu bardzo, bardzo wiele. W związku z tym musiałem dokonać selekcji, które sztuczery, strzelby czy celowniki omówić bardziej dokładnie, a o których tylko wspomnieć czy nawet je pominąć. Mam nadzieję, że dobór treści był słuszny. Starałem się również pokazać broń czy optykę, które zostały opracowane parę lat temu, ale do naszych sklepów trafiły po raz pierwszy. W tym aspekcie książka powinna być także przydatna właścicielom hurtowni z bronią oraz punktów sprzedaży. Cieszy fakt, że wzbogaca się oferta dotycząca optyki i akcesoriów; pewnie dlatego, iż obrót nimi nie wymaga koncesji.

W pierwszym rozdziale zawarłem przegląd światowych premier 2012 roku. Znaczna część nowości bardzo szybko trafiła na polski rynek, inne wciąż są nieznanne. Importerzy uważają, że niszowe modele nie mają u nas szans, i ich nie sprowadzają. To błąd, bo dobry sprzęt zawsze znajdzie nabywców. Rozdział drugi zawiera szerszy opis wybranej broni myśliwskiej, ze szczególnym uwzględnieniem hitów 2012 i 2013 roku. Kolejny opisuje nowinki w zakresie broni sportowej i kolekcjonerskiej, ostatni zaś nowości w amunicji i optyce. Analizując karabiny dla kolekcjonerów, wskazałem prawdziwe perły, jak choćby snajperskie Lee-Enfieldy, wyborowe Kragi-Jørgenseny czy Schmidt-Rubiny. Są one dostępne u nas, w coraz większym wyborze. I bardzo dobrze.

Broń jest dziełem sztuki użytkowej. Nie trzeba się obawiać człowieka z karabinem. Nie broń strzela, lecz ludzie. Chciałbym dożyć chwili, gdy broń palna (choćby sportowa) będzie w Polsce znacznie łatwiej dostępna. Przegląd „Broń palna w Polsce” stanie się prawdopodobnie pozycją wznawianą co kilka lat, z pełną wymianą treści. Mam nadzieję, że nowe edycje będą coraz lepsze.

Książkę dedykuję młodym adeptom sztuki łowieckiej. Darz Bór!

## Spis treści

Od autora .....	1
Światowe nowości w dziedzinie broni, amunicji i optyki .....	2
Broń myśliwska w Polsce – przegląd nowości .....	22
Sztuczery lewarowe firmy Chiappa .....	22
CZ 550 kontra Mossberg 4 × 4 – dwa konie robocze z jakże różnych stajni ..	28
Najtańsze repetyery – Mossberg ART vs Savage Axis .....	33
Khan .....	40
Może to jest broń na nasze zbiorówki? .....	44
Mossberg 464 .....	50
Zawodna Artemida .....	55
Armed .....	59
Broń sportowa i kolekcjonerska .....	64
M 14 i M 305 .....	64
Pompy firmy Fabarm .....	72
Zaczarowany świat replik broni bojowej .....	79
Taktyczna Turcja .....	88
Nadjeżdża nocny pociąg .....	94
Snajperskie Lee-Enfieldy .....	97
Schmidt-Rubin wz. 1889 .....	101
Krag-Jørgensen; legenda, która musi przetrwać .....	107
Rosyjski karabin BI-6,5 .....	118
Ile jest wart stary M 63? .....	124
Amunicja i optyka .....	130
Celność współczesnych pocisków kulowych do luf gładkich .....	130
Amunicja specjalna Federal i Hornady .....	136
6,5 Creedmoor .....	150
Fiocchi .....	154
Lornetka dla myśliwego .....	159
Weaver wreszcie w Polsce! .....	165
Celowniki i kolimatory Sagittarius .....	176
Celownik DO Titanium 2,5–15,5 × 56 .....	181
Celownik Vixen 5–20 × 50 LRT .....	183
Nowa siatka celownicza MCZ II .....	185
PWS .....	190
Fujinon .....	193
Vortex .....	196
Kaps Sniper .....	198
Ranking tańszych lunet celowniczych .....	200

## RANKING TAŃSZYCH LUNET CELOWNICZYCH

**N**IE JEST SZTUKĄ zakup dobrego celownika, gdy nie ograniczają nas środki finansowe. Sztuką jest wydać mało, a wybrać dobrze.

W dobie kryzysu ekonomicznego coraz więcej myśliwych zmuszonych jest do ograniczania wydatków. Zastanówmy się jednak, czy można oszczędzić na optyce, a dokładniej – na luncie celowniczej? Czy tani sprzęt (za maksimum uznałem sumę 1,7 tys. zł) jest w stanie wytrzymać na broni kulowej średnich kalibrów? Czy nadaje się do polowań w warunkach ograniczonej widoczności?

Postaram się odpowiedzieć na te pytania. Sprawdzeniu podlegały modele o parametrach 2,5 - 10×56 oraz 3 - 12×56, dostępne na naszym rynku.



*Astroclassic Sagittarius 2,5 - 10×56*

Zapoznajmy się wpięrcz z podstawowymi danymi technicznymi wymienionych celowników:

Parametr/Model celownika	Bushnell Trophy XLT 3-12 x 56	Hawke Endurance 2,5-10 x 56	Hawke Eclipse 30 3-12 x 56	Nikko Stirling Diamond 3-12 x 56	Delta Optical Classic 3-12 x 56	Astroclassic Sagittarius 2,5-10 x 56
Pozorne przybliżenie celu	3-12	2,5-10	3-12	3-12	3-12	2,5-10
Średnica optyczna obiektywu w mm	56	56	56	56	56	56
Pole widzenia w m/100 m	12,7-3,4	12,8-3,8	10,0-2,4	11,3-3,3	11,4-2,8	12,9-3,6
Typ siatki celowniczej	4	4	4	4	4	4
Mechanizm podświetlania siatki	Tak (11 stopni reg. natężenia)	Tak (11 stopni reg. natężenia)	Tak, dwa kolory podświetlenia - zielony i czerwony, po pięć stopni reg. w każdym kolorze)	Tak (11 stopni reg. natężenia)	Tak (11 stopni reg. natężenia)	Tak, dwa kolory podświetlenia - zielony i czerwony, po pięć stopni reg. w każdym kolorze)
Średnica tubusu w mm	30	30	30	30	30	30
Dokładność regulacji na bębnach korekcyjnych, 1 klik/100 m	¼ MOA	¼ cala	1 cm	¼ MOA	¼ MOA	¼ MOA
Wodoodporność	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Wypełnienie obojętnym gazem (czyli brak zaparowania szkieł przy nagłych zmianach temperatury)	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Powłoki soczewek, typ	FMC (pełne, wielokrotne)	FMC (pełne, wielokrotne)	MC (wielokrotne)	FMC (pełne, wielokrotne)	FMC (pełne, wielokrotne)	FMC (pełne, wielokrotne)
Odległość od oka w mm	117	80	102	89	100	102-106
Obecność mechanizmu regulacji paralaksy	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak, typu SF, z blokadą wprowadzonych nastaw
Eliminacja wad wzroku w dpt	-2 +2	-2 +5	-1,5 +2	-2 +2	-2 +2	-3 +3
Masa w g	657	600	653	570	676	736
Długość w mm	355	332	390	374	360	358
Orientacyjna cena det. w zł	1649	1699	1199	1699	899	1299



*Bębny regulacyjne Sagittarius, ze zdjętymi kolpakami*



*Oslonięte bębny Sagittarius 2,5 - 10×56*



*Delta Optical Classic 3 - 12×56*

Właśnie takie celowniki są nabywane w pierwszej kolejności, jako stosunkowo uniwersalne.

Ocenie poddano optykę kilku firm. W szranki stanęły następujące lunety:

- Bushnell serii Trophy;
- Hawke serii Endurance i Eclipse;
- Nikko Stirling serii Diamond;
- Delta Optical Classic;
- Astroclassic Sagittarius.

Nie udało się przetestować nowej optyki firm Fomei i PWS. Ponoć dotrze ona do sklepów jeszcze w tym roku.

Wszystkie lunety dysponują siatkami centralnymi umieszczonymi w drugim planie.

Z porównania danych technicznych trudno jest jednak wyciągnąć jednoznaczne wnioski. Liczba zmierzchu przy identycznych krotnościach będzie taka sama. To, że prawie wszystkie celowniki dysponują pełnym, wielowarstwowym pokryciem soczewek, w praktyce nic nie znaczy, bo jakość powłok przeciwoodblaskowych może być bardzo różna. Dane techniczne nie informują o odporności na odrzut, udary boczne ani jasności w warunkach księżycowej nocy. Nie przytaczałem procentowych wielkości przepuszczalności światła, bowiem producenci często podają transmisję na pojedynczej soczewce (a nie na pełnym układzie), co samo w sobie jest bardzo mylące. Niezwykle istotnym parametrem jest oczywiście pole widzenia.

Oceniany parametr/Mo- del celownika	Bushnell Trophy XLT 3-12×56	Hawke Endurance 2,5-10×56	Hawke Eclipse 30 3-12×56	Nikko Stirling Diamond 3-12×56	Delta Optical Classic 3-12×56	Astroclassic Sagittarius 2,5-10×56
Jakość obrazu w warunkach dziennych, odwzorowanie barw, aberracje	★★★★	★★★★	★★	★★★	★★★★	★★★★★
Realne pole widzenia	★★★★	★★★★	★★	★★★	★★	★★★★★
Jasność w warunkach ograniczonej widoczności	★★★★	★★★★	★	★★★	★★	★★★★★
Siatka celownicza	★★★	★★★★	★★	★★	★★★★	★★★★★
Mechanizm podświetlenia centralnego punktu celowniczego	★★	★★★★	★	★★	★★★★	★★★★
Jakość pracy mechanizmów regulacyjnych (wprowadzania poprawek na bębnach, zmiany mech. krotności etc.)	★★★	★★★★	★★	★★★	★★★★	★★★★★
Design	★★★	★★★★	★	★★★	★★★★	★★★★★
Wykonanie i wykończenie	★★★★	★★★★	★★	★★	★★★★	★★★★★
<b>Wynik końcowy: punkty, miejsce w rankingu</b>	<b>27/II</b>	<b>26/III</b>	<b>13/VI</b>	<b>21/V</b>	<b>23/IV</b>	<b>33/I</b>

Należy dokonać praktycznej oceny lunet pod względem jasności, wzornictwa (design), wykonania i wykończenia, jakości siatki celowniczej, sprawności podświetlenia, odwzorowania barw, potencjalnych wad optycznych, pracy bębnow korekcyjnych etc.

Podczas prób posłużono się celownikami nowymi lub używanymi. Używane lunety były w bardzo dobrym stanie technicznym, bez jakichkolwiek uszkodzeń powłok.

Celowniki pod względem jasności sprawdzono we wrześniu tego roku podczas zapadającego zmierzchu, księżycowej nocy oraz o świcie. Prób dokonali myśliwi reprezentujący różne grupy wiekowe.

Praca mechanizmów korekcyjnych została wypróbowana metodą obserwacji zmian ŚPT (średnich punktów trafień) na dystansie 100 metrów, przy maksymalnym powiększeniu. Tarcza dysponowała podziałką milimetrową. Wybierano po trzydzieści klików w płaszczyźnie pionowej i poziomej. Sprawdzano, czy bębny pracują bez luzów i ruchów jałowych, a luneta oddaje zmiany



Górny bęben Delta Classic, ze zdjętą osłoną



Hawke Endurance 2,5 - 10 × 56



Hawke Endurance 2,5 - 10 × 56



Hawke Endurance 2,5 - 10 × 56, pokrętki

na tarczy zgodnie z wielkością zadanej regulacji. Tutaj większych zastrzeżeń nie było.

Pełne wyniki krótkich sprawdzeń zawarto w tabeli. Lunety w ocenianych kategoriach mogły otrzymać od jednej do pięciu „gwiazdek”. Maksymalna ilość „gwiazdek” do zdobycia – 40. Tyle dostałby celownik idealny. Ideałów jednak nie ma, w żadnej klasie jakościowej.

Liderem sprawdzanej grupy jest Sagittarius 2,5-10×56. Podczas sprawdzeń okazało się, że Sagittarius został oceniony jako najlepszy już przy pierwszym porównaniu polegającym na dziennej obserwacji pola. Podkreślano dobry kontrast i przyjazną siatkę oraz dużą szybkość uchwycenia pełnego obrazu. Wyniki zostały potwierdzone w gorszych warunkach oświetleniowych.

Model ten pod względem budowy korpusu oraz designu jest bardzo podobny do wyrobów Nikona, Vixena czy serii Titanium firmy DO. Większość osób testujących optykę uznało lunetę Sagittarius za produkt którejś z tych firm. Różnicę stanowią zmiany w mechanizmie regulacji paralaksy oraz inne kolory podświetlania punktu. Celownik Sagittarius jako jedyny w wyszczególnionej grupie dysponuje wielce przydatnym, nowoczesnym mechanizmem regulacji paralaksy (typu SF – Side Focus).

Analizując krzyże celownicze, trzeba pamiętać, że czwórka czwórce nierówna. W przypadku tego modelu siatka trawiona jest na szkle, znacznie trudniej ją więc uszkodzić. Mała, podświetlana kropka umieszczona została w wolnej przestrzeni między cienkimi nitkami. Ułatwia to celowanie, bo nitki niczego nie zasłaniają, utrzymując tylko poziom broni z lunetą. Siatka nadaje się zarówno na zwierzynę grubą, jak i drapieżniki, nawet na granicznym dystansie. Producent podaje, że odporność na odrzut tego konkretnego modelu przekracza 1000 strzałów na repetierze kalibru .308 Win.

Trzeba wyraźnie zaznaczyć, że tylko niektóre modele sprawdzanej optyki nadają się do zastosowań nocnych. Kiepska transmisja światła to pięta achillesowa tanich lunet celowniczych. Przy

zapadającym zmierzchu czy o świcie sprawdzi się tylko Sagittarius oraz Bushnell Trophy. Bushnell to renomowana firma, ale klasę prezentują głównie serie Elite 4200, 6500 czy 3200. Seria Trophy jest słabsza, niemniej zapewnia dość kontrastowy obraz dzięki powłokom Amber-Bright. Nikko Stirling serii Diamond stracił sporo po zmianie producenta. Chęć ograniczenia kosztów wytwarzania poważnie odbiła się na jakości. Hawke poleca powłoki D & D (Dawn & Dusk), ponoć uszlachetniają soczewki. Te zalety powłok wychwycił jednak tylko bardzo młody myśliwy, o doskonałym wzroku. Hawke Endurance jest celownikiem zbyt droгим, co wynika z faktu, że importer kupuje go nie od producenta, lecz pośrednika.

Podświetlenie centralnego punktu siatki w znacznej części ocenianych lunet jest za mocne. Żarzy się ono nadmiernie już na początku skali regulacyjnej.

Dwie nisko ocenione lunety charakteryzowały się dość wyraźnie występującą dystorsją\*. Realne pozorne przybliżenie obrazu jednej z lunet było niezgodne z danymi technicznymi (maksymalna krotność okazała się niższa).

Warto zwrócić uwagę na tak banalną rzecz jak jakość osłonek obiektywu i okularu. Niektóre osłonki tańszych lunet należałoby od razu wyrzucić, inne są trwałe i bardzo estetyczne.

Producenci podają, że każdy ze sprawdzanych celowników jest odporny na odrzut broni średnich kalibrów. Niestety, najlepiej weryfikuje to czas, dlatego warto szczegółowo zapoznać się z warunkami gwarancji. Nie wierzymy w slogany reklamowe typu „30 lat okresu gwarancyjnego”. Obiecuje to pewien sklep z południa Polski, a przecież amerykańska firma – importer tych lunet (produkcja jest oczywiście chińska) istnieje zaledwie od kilku lat i dobrej reputacji nie zdążyła się dorobić...

\* Dystorsja to zniekształcenie obrazu powstałe na skutek tego, iż powiększenie w układzie rzeczywistym zmienia się w zależności od położenia punktu przedmiotu względem osi optycznej przyrządu. Dystorsja zniekształca odwzorowany obraz (zwłaszcza na brzegach pola widzenia).



Hawke Eclipse 30 3 - 12 x 56, fatalne wzornictwo węzła podświetlania



Luneta Hawke Eclipse 30 3 - 12 x 56



Bushnell Trophy XLT 3 - 12 x 56





Okular i mechanizm podświetlenia modelu Sagittarius 2,5 - 10 x 56



Okular celownika Delta Classic

Przy wyborze optyki z tej półki nie warto sugerować się ceną. Nie musi się ona przekładać na jakość. Przykład - celownik Delta Optical Classic okazał się lepszy od Hawke Eclipse 30 czy Nikko Stirling mimo niższej ceny. Na korzyść modelu serii Classic przemawia dobre wzornictwo i wykonanie, trudno się tutaj do czegoś przyczepić. Wadą DOC jest słaba jasność. Wydaje się jednak, że prawdziwą niespodzianką sezonu jest Sagittarius. Model ten przewyższa klasą niektóre droższe celowniki.

Generalnie tania optyka prezentuje jakość porównywalną do ceny. Niech nikt nie sądzi, że kupując celownik optyczny za 1300 zł, będzie widział tak jak przez Swarovskiego czy Zeissa. Nie ma takiej możliwości. Czy jednak oznacza to, że produkt siedem razy tańszy jest tyle samo razy gorszy? Nie. Jest oczywiście słabszy od markowych modeli, ale nie dzieli ich przepaść, tylko różnica dwóch, trzech klas jakościowych. Jeszcze parę lat temu nie uwierzyłbym, że segment taniej optyki tak szybko się rozwinie. Ta półka dogania wyroby II ligi wyprodukowane 15 lat temu.

Niektóre z wymienionych lunet są w stanie zadowolić nabywców, zwłaszcza tych, którzy dopiero zaczynają łowiecką przygodę lub są ludźmi młodymi, o dobrym wzroku. Jeśli nie możemy znaleźć środków na lepszą optykę, trzeba zadowolić się tym, co jest „skrojone” na naszą kieszeń. Na pytanie - co jest lepsze: zakup optyki nowej z niższej półki czy używanej, wyższej klasy, ale kilku- czy kilkunastoletniej - nigdy nie znajdzie się jednoznacznej odpowiedzi. Podobny problem dotyczy samochodów.

Na rynku plew nie brakuje. Nie kupujmy „w ciemno”. Zawsze zachęcam do osobistego sprawdzenia celownika jeszcze przed zakupem. Każdy łowca jest w stanie wykryć większość wad optycznych, sprawdzić pole widzenia, odwzorowanie barw, kontrast, jakość siatki i podświetlenia. Nie nabywa się nieznannej lunety celowniczej przez Internet, lecz w sklepie myśliwskim lub optycznym. ❖



**Marek Czerwiński,**

podpułkownik Wojska Polskiego,  
dr nauk humanistycznych, autor  
kilkunastu książek poświęconych  
snajperom i broni palnej.  
Myśliwy i instruktor strzelectwa.

Moja książka nie jest katalogiem. Nie da się przecież opisać wszystkich nowinek. Musiałem dokonać ostrej selekcji i zaprezentować sprzęt, który uważam za najlepszy.

Przedstawiam tylko rekomendowane nowości, ze szczególnym uwzględnieniem hitów 2012 roku. Zwracam też uwagę na produkty mające realne szanse na sukces w nadchodzącym roku.

Niektóre modele broni czy optyki opracowano wcześniej, ale na nasz rynek trafiły dopiero teraz.

Chciałbym, aby pozycja „Broń palna w Polsce” stała się wydaniem cyklicznym. Mam nadzieję, że nowe edycje będą coraz lepsze.

Książkę dedykuję młodym adeptom sztuki łowieckiej. Darz Bór!



Cena: 44,90 zł

ISBN: 978-83-62730-35-3



9 788362 730353 >